

УДК 711.11

Багрій Н.Ю.,
Ужгородський національний університет

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОНОВЛЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА
(тези підготовлені на підставі матеріалів доповіді на науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи розвитку міст України», м. Ужгород, 20-23 травня 2010 року)

Запропоновано варіант упорядкування і реконструкції центру м. Ужгорода.

Оновлення орієнтується на потреби нинішніх і майбутніх мешканців міста.

Запорука змін – принципова згода між користувачами і тими, хто здійснює реконструкцію.

Реконструкція здійснюється поступово.

Впорядкування міста можливе при дотриманні трьох умов: доступність транспортна і пішохідна, функціональна чіткість, повага до мешканців.

Міське середовище змінюють з мінімальним руйнуванням.

Екологічність планувальних рішень є основною серед умов оновлення.

Зберігаються і розвиваються традиції міста.

АРХІТЕКТУРНО- ПЛАНУВАЛЬНА СТРУКТУРА

1. Безумовно витримуються існуючі червоні лінії забудови.

Регламентувати лінію забудови основних будівель, а також їх елементів – ганки, тераси, козирки, стаціонарну рекламу.

2. Зберігається масштаб, архітектурний ритм, деталі, силует забудови, колористика та інші архітектурно – стильові особливості міського середовища.

Максимальна висота нової забудови обмежується (див п.11).

Право визначати стильову приналежність проектних будівель належить авторам. Проте кожен проект, розроблений для центральної частини, повинен пройти через містобудівну раду, а в особливо відповідальних випадках – через громадське обговорення. Архітектор повинен поважати середовище, в якому працює.

Колористичне рішення фасадів необхідно витримувати в характерній для міста теплій кольоровій гамі, уникати холодних кольорів, різких контрастів.

Реконструкція фасадів і тротуарів змусить забути про естетичний несмак, який тут панує.

Твори мистецтва повинні стати складовою частиною міста, заповнити площі та вулиці, входячи у найменший двір або сад. Меценатами міського мистецтва можуть стати колективи і окремі жителі, творцями – викладачі та студенти інституту та коледжу мистецтв.

3.Реставруються архітектурні пам'ятки, відновлюються втрачені елементи історичного середовища.

Реставрація архітектурних ансамблів та окремих будівель здійснюється системно.

Покращення стану пам'яток можливе із залученням приватного капіталу. Міській владі необхідно створити фонд сприяння відновленню пам'яток.

4.Обмежується функція постійного проживання в центральній частині міста.

Сприяння комерціалізації житлових будинків дозволить не тільки вивільнити для громадської функції перші поверхи, але й впорядкувати дворові території, розчистити їх від підсобних будівель і споруд.

5.Виводяться з центру виробничі підприємства і склади.

Вивільнення таких приміщень дозволить перепрофілювати будівлі і пристосувати їх для нової функції, водночас зменшиться транспортне навантаження на дану територію. Це винний склад, дитяча залізниця, пожежне депо, тюрма, казарми, фанерно-меблевий комбінат.

Занедбані індустріальні землі використовуються для громадської функції, їх рентабельність збільшується.

6.Впорядковуються внутрішньоквартальні території, існуючі пішохідні зв'язки доповнюють пасажами .

Внутрішня частина кварталів після санації може ущільнюватись за рахунок нових житлових багатоквартирних будинків закритого типу (клубних).

Така реконструкція можлива тільки при комплексному підході. Піонерний проект комплексної реконструкції – квартал, обмежений пл. Корятовича, вул. Баконія і вул. Фединця.

Обов'язкова умова – збереження публічних, відкритих просторів, доступних кожному мешканцю міста (Театральна площа 1 і 2, площа Народна, набережні, сквери).

Місто - великий дім для нинішніх і майбутніх мешканців.

Місто – зручний дім для всіх, особливо для дітей, літніх людей, інвалідів.

7. Зберігається щільна забудова з плануванням невеликих кварталів, планувальні та топографічні особливості місцевості, існуюча вулична мережа.

Урбанізація центру неможлива без вирішення проблеми його обслуговування, в т.ч. транспортного.

Існуюча вулична мережа не справляється з транспортним потоком, що направляється в центральну частину міста. Будівництво наземних та підземних автостоянок на щільно забудованій території з складними геологічними умовами не реальне. Єдина можливість – обмежити в'їзд на територію центру легкових автомобілів, в той же час покращити роботу громадського транспорту.

8. Створюються паркувальні майданчики та багатоповерхові автостоянки на периферії центральної частини.

Гіпотетичні ділянки для розміщення таких стоянок – вул. Собранецька (біля ОДА), вул. Підградська (р-н автовокзалу -2), вул. Ольбрахта (біля транспортного мосту).

На вулицях з достатньою шириною проїжджої частини передбачити розмітку стояночних місць.

9. Максимально використовуються підземні простори в новобудовах , в т. ч. під вул. Фединця .

Функціональне використання цих площ – складські приміщення, обслуговування, громадське харчування, автостоянки.

10. Регламентується дорожня мережа і пішохідні зв'язки, виділяються ділянки з одностороннім рухом.

Ідея створення малого транспортного кільця можлива тільки при реконструкції пл. Жупанатської і перетворення її на тупикову. Пішохідний зв'язок пл. Жупанатська – вул. Волошина передбачити з допомогою сходових комплексів і ескалаторів.

В конфліктних місцях передбачити підземні переходи .

11. Зберігаються особливості видового розкриття історичних споруд.

При проектуванні нових об'єктів необхідно здійснити архітектурно – ландшафтний аналіз території забудови , фото фіксацію та інші методи моделювання містобудівної ситуації.

Необхідно захистити і вигідно використати краєвиди, історичні пам'ятки та символічні місця, естетичні твори.

12. Формується та впорядковується система вертикальних домінант та основних видових точок і осей, вибираються точки сприйняття пам'яток архітектури.

Нові будівлі, які можуть бути визначені як вертикальні домінанти, розміщують за межами історичного ядра таким чином, щоб їх силуети не накладалися на історичні вертикальні домінанти (дзвіниці собору, протестантського храму, шпиль Шелестівської церкви) при сприйнятті з найкращих видових площадок різних рівнів (тераси УжНУ, бастіони замку,

Кальварія, Лазький берег). Поступово вилучають елементи, які візуально забруднюють ландшафт (димові труби котелень).

13. Регулюється інформативність ближньої до пішохода зони сприйняття.

Диференціюється розміщення реклами на фасадах будинків – соціально важлива реклама домінує і розташовується на висоті не вище першого поверху.

ЛАНДШАФТНО – РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ В МЕЖАХ ЦЕНТРУ.

1. Максимально зберігаються цінні зелені насадження, розширяється асортимент дерев і кущів на вулицях і площах, вилучаються низькодекоративні малоцінні породи.

Цінні в дендрологічному відношенні рослини забезпечити інформаційними табличками. Необхідно здійснювати регулярний догляд за рослинами. Припинити, нарешті, весняну побілку стовбурів дерев на вулицях і скверах.

Місто славиться весняним масовим цвітінням сакури. Але існує багато інших красиво квітучих дерев і кущів, які зможуть внести новий живописний штрих в палітру міста.

Відмовитись від практики влаштування класичних злакових газонів. Заміна – покриття із ґрунтопокривних рослин, невибагливих та дешевих в догляді.

2. Завершення формування системи набережних в єдину прируслову паркову зону.

Терасувати Ботанічну набережну, виділити в її межах міський пляж, розвинути забудову на березі річки, розкрити вхід на територію ботанічного саду з набережної. Підземний простір набережної використати для приміщень громадського призначення (вбиральні, інженерні служби, громадське харчування).

3. Продовжується реконструкція існуючої каналізаційної мережі міста для забезпечення ізоляції річкового стоку від забруднених дощових вод.

Підвищення якості місць загального користування і покращення діяльності служб, що відповідають за чистоту міста.

4. Проводяться берегоукріплювальні та інші заходи по відновленню і підтримці сприятливого гідрологічного і санітарного стану ріки.

Передбачити роботи по благоустрою берегів - викошування схилів дамб і розчистку сміття. Впорядкувати живоплоти на Київській набережній. Відремонтувати існуючі спуски до води, влаштувати нові.

5.Здійснюється санація і реконструкція зелених насаджень набережних та скверів, які до них прилягають.

Передбачити закладку в розсадниках рослин для ремонту насаджень історичного центру, в т.ч. липової алеї.

Література

1. ДБН 360-92**Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. – К.: Укрархбудінформ, 1993. – 107 с.

Анотація

Предложено вариант благоустройства и реконструкции центра города Ужгорода.

Annotation

We have analyzed the main principles of renewing the central part of the city.